

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Ndob/61/2023
Identifikačné číslo spisu: 8110220726
Dátum vydania rozhodnutia: 06.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8110220726.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hullovej a členiek senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobcu N. L. R., L., O. XX, proti žalovanej Q. Y., P.e XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Rastislavom Lenartom, Košice, Pollova 32, o zaplatenie 18 254,55 eura s príslušenstvom, o nesúhlase Krajského súdu v Prešove s postúpením sporu Krajským súdom v Košiciach, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na konanie a rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Košiciach.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove listom z 19. septembra 2023 predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z dôvodu nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Košiciach podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V odôvodnení nesúhlasu poukázal na to, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 12. mája 2011 podala žalovaná dňa 13. júna 2011 odvolanie. Súd prvej inštancie predložil spis na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Košiciach dňa 20. júla 2023. Krajský súd v Košiciach dňa 12. septembra 2023 postúpil vec Krajskému súdu v Prešove s poukazom na ustanovenie § 54 CSP v spojení s § 3 ods. 5 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa názoru Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „postupujúci súd“) bol v čase podania odvolania, ako aj v čase predloženia sporu na odvolacie konanie súdom príslušným na jeho prejednanie (ako odvolací súd) Krajský súd v Prešove. Funkčná príslušnosť Krajského súdu v Košiciach ako odvolacieho súdu v obchodných veciach je podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP daná iba na konania začaté na Okresnom súde Prešov po 31. máji 2023. Na konania v obchodných sporoch začatých do 31. mája 2023 na okresných súdoch v územnom obvode Krajského súdu v Prešove je aj naďalej funkčne príslušný ako odvolací súd Krajský súd v Prešove podľa § 34 ods. 1 CSP. S týmto názorom postupujúceho súdu sa Krajský súd v Prešove nestotožnil s poukazom na to, že podľa prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. júna 2023 zákonodarca pre konania (začaté a doposiaľ právoplatne neskončené) určil, že ich majú prejednať a rozhodnúť vecne a miestne príslušné sudy. Funkčná

príslušnosť súdov, určujúca súd, ktorý určitú vec prejedná a rozhodne v inštančnom postupe o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, v týchto prechodných ustanoveniach upravená nebola. Za týchto okolností treba pri určovaní funkčnej príslušnosti odvolacieho súdu v obchodnoprávných sporoch vychádzať z princípu okamžitej aplikability procesného predpisu (§ 470 ods. 1 CSP), ktorý je základným východiskom pri aplikácii procesných noriem tak, aby bola zabezpečená okamžitá účinnosť procesného predpisu, zakotvujúceho špecifické požiadavky zákonodarcu, ktoré sú motivované špecializáciou súdov a sudcov v určitých (zákonom stanovených) druhoch sporov. Krajský súd v Prešove v súvislosti s princípom okamžitej aplikability procesných noriem poukázal na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (uznesenie sp. zn. II. ÚS 185/2018 z 12. apríla 2018, nález sp. zn. III. ÚS 267/2017 zo 4. júla 2017 a nález sp. zn. IV. ÚS 257/2023-58 z 27. júna 2023) a v súvislosti so zmenami právnej úpravy účinnými od 1. júna 2023 aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ndc/19/202. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „predkladajúci súd“) na základe uvedeného uzavrel, že vzhľadom na absenciu prechodných ustanovení o funkčnej príslušnosti súdov vo veciach neskončených do 31. mája 2023 a okamžitú aplikabilitu procesných predpisov, nie je funkčne príslušný na konanie o odvolaní žalovanej.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Prešove a Krajskému súdu v Košiciach podľa § 43 ods. 2 CSP, po posúdení predloženého nesúhlasu s postúpením obchodnoprávneho sporu na odvolacie konanie, dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Prešove je dôvodný.

3. Podľa § 22 CSP, na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

4. Podľa § 34 ods. 1 CSP, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

5. Podľa § 34 ods. 2 CSP, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

6. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednania sporu.

7. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

8. Zo spisu vyplýva, že v danom obchodnoprávnom spore, ktorého predmetom bolo zaplatenie sumy 18 254,55 eura s príslušenstvom, vydal Okresný súd Prešov uznesenie č. k. 21Cb/215/2010-192 z 12. mája 2011, ktorým žalovanej nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná dňa 13. júna 2011 odvolanie, ktoré Okresný súd Prešov dňa 20. júla 2023 predložil Krajskému súdu v Košiciach ako súdu odvolaciemu. Krajský súd v Košiciach o odvolaní žalovanej nerozhodol a s poukazom na zásadu perpetuatio fori (§ 36 ods. 2 CSP) a prechodné ustanovenie § 471c CSP, z ktorého podľa jeho názoru nevyplýva, že od 1. júna 2023 došlo k zmene príslušnosti súdov, ktoré boli príslušné

podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, vec postúpil Krajskému súdu v Prešove ako funkčne príslušnému odvolaciemu súdu podľa § 34 ods. 1 CSP. Krajský súd v Prešove s postúpením sporu nesúhlasil a vec predložil Najvyššiemu súdu SR na rozhodnutie sporu o príslušnosť podľa § 43 ods. 2 CSP.

9. Úlohou Najvyššieho súdu SR bolo teda posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Krajského súdu v Prešove s postúpením veci Krajským súdom v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní žalovanej z 13. júna 2011 proti rozhodnutiu Okresného súdu Prešov. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť je potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnych noriem upravených v § 34 ods. 1 a 2 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Pokiaľ ide o začatie odvolacieho konania, Najvyšší súd SR sa nestotožnil s názorom predkladajúceho súdu, že konanie o odvolaní sa začína až predložením veci odvolaciemu súdu podľa § 377 CSP. Je síce pravda, že samotnému rozhodovaniu odvolacieho súdu o podanom odvolaní predchádza fáza konania na súde prvej inštancie, v rámci ktorej tento realizuje úkony v zmysle § 373 až § 376 CSP a až po ich uskutočnení vec predkladá odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní (§ 377 CSP), to však ešte neznamená, že len konanie na odvolacom súde upravené v § 377 a nasl. CSP je možné považovať za konanie o odvolaní. Úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní, predpokladané ustanoveniami § 373 a § 374 CSP, slúžia na odbremenenie odvolacieho súdu od niektorých prípravných úkonov (odstraňovanie väd odvolania, rozhodovanie vo veciach súdnych poplatkoch, doručovanie odvolania a vyjadrení), ktoré je potrebné uskutočniť na to, aby odvolací súd mohol bez ďalšieho rozhodnúť o odvolaní, prípadne nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie (za splnenia podmienok podľa § 385 CSP). Stále však ide o jedno a to isté konanie o odvolaní, resp. odvolacie konanie (synonymá), ktoré konanie sa začína podaním odvolania odvolateľom. Zmyslom autoremedúry upravenej v § 376 CSP je, aby súd prvej inštancie mohol zrušiť vlastné nesprávne uznesenie, z ktorého doposiaľ nenadobudla práva iná osoba ako odvolateľ, a teda opäť odbremenenie odvolacieho súdu od rozhodovania o takýchto odvolaniach, ktorými sa nezasahuje do práv inej osoby (odlišnej od osoby odvolateľa). Len zo samotnej skutočnosti, že v procesnom predpise je upravený inštitút autoremedúry ako výnimka z devolutívneho účinku odvolania, ešte nemožno vyvodzovať, že existujú akési dve konania o odvolaní, z ktorých jedno sa začína podaním odvolania na súde prvej inštancie a druhé predložením veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní. Najvyšší súd SR preto súhlasí s názorom Krajského súdu v Košiciach, že v posudzovanom prípade bolo odvolacie konanie začaté (podaním odvolania) už 13. júna 2011. Keďže sa tak stalo pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. (ďalej aj „novela“), ktorou novelou boli s účinnosťou od 1. júna 2023 zmenené aj ustanovenia upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní (§ 34 CSP), a to v súvislosti s novoupravenou kauzálnou príslušnosťou súdov v obchodnoprávných sporoch (§ 22 CSP), je potrebné sa zaoberať otázkou, či nová právna úprava funkčnej príslušnosti súdov sa má alebo nemá vzťahovať aj na odvolacie konania začaté pred účinnosťou novely.

10. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach upravené inak, je potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti.

11. V rámci novely CSP, účinnej od 1. júna 2023, bolo prijaté prechodné ustanovenie § 471c CSP, podľa ktorého sa konania začaté podľa predchádzajúcej právnej úpravy a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 (s výnimkou prípadov, kedy osobitný predpis výslovne upravil prechod výkonu súdnictva na iný súd). Uvedené prechodné ustanovenie teda upravuje zachovanie vecnej a miestnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023. Neupravuje však zachovanie kauzálnej a ani funkčnej príslušnosti, čo vyplýva z gramatického (jazykového) výkladu predmetného ustanovenia. Pokiaľ by mal zákonodarca v úmysle v prechodnom ustanovení § 471c CSP upraviť tiež zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti, urobil by tak explicitne, ako v prípade ustanovenia § 470 ods. 4 CSP.

12. V súlade s princípom okamžitej aplikovateľnosti je potom potrebné novú právnu úpravu funkčnej príslušnosti, obsiahnutú v § 34 ods. 2 CSP, aplikovať aj na odvolacie konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023. Podľa § 22 písm. e) CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 je Okresný súd Prešov kauzálny príslušným súdom na konanie v obchodnoprávných sporoch a podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP je na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 22 písm. e) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Košiciach.

13. Pokiaľ teda na konanie o odvolaní proti uzneseniu vydanému Okresným súdom Prešov v konaní o obchodnoprávnom spore podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol funkčne príslušný Krajský súd v Prešove (§ 34 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023), zatiaľ čo s účinnosťou od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Košiciach a súčasne § 471c CSP ako intertemporálne ustanovenie výslovne neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, potom so zreteľom na princíp okamžitej aplikability novej procesnej úpravy, je od 1. júna 2023 na odvolacie konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 funkčne príslušný krajský súd určený podľa úpravy CSP účinnej od 1. júna 2023, v danom prípade Krajský súd v Košiciach.

14. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR zákonodarca v ustanovení § 471c CSP zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 neupravil zámerne. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarca v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej), avšak kauzálnu a ani funkčnú príslušnosť neuviedol (narozdiel od iného prechodného ustanovenia § 470 ods. 4 CSP). Krajským súdom v Košiciach prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na „pôvodných“ krajských súdoch, t. j. funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, nerešpektuje účel sledovaný predmetnou novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane odvolacích. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkoľajnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch napriek zamýšľanej špecializácii naďalej prebiehali aj na takých krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

15. Vo vzťahu k záverom o okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy Najvyšší súd SR poukazuje na obdobné názory vyslovené v uznesení NS SR z 28. júna 2023 sp. zn. 6Ndc/19/2023 a v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. IV. ÚS 257/2023. Totožné závery boli prijaté v uzneseniach NS SR zo 16. augusta 2023 sp. zn. 5Ndob/5/2023, z 23. augusta 2023 sp. zn. 3Ndob/8/2023 a z 29. novembra 2023 sp. zn. 1Ndob/33/2023. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR prijatými závermi nedochádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori (§ 36 CSP), keďže k zmene funkčnej príslušnosti prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporalít novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu. Najvyšší súd SR zastáva názor, že ak v priebehu odvolacieho konania dôjde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby jednoznačne a zrozumiteľne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania (§ 40 CSP), zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa predchádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím zodpovedajúceho prechodného ustanovenia, ktoré však v rámci novely CSP prijaté nebolo.

16. Najvyšší súd SR vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Prešove s postúpením veci Krajským súdom v Košiciach je dôvodný a na konanie o odvolaní žalovanej proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 21Cb/215/2010-192 z 12. mája 2011 je podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP v spojení s § 22 písm. e) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Košiciach.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.